

FILHARMONIA
KALISKA

GRAMMY
AWARD
WINNER

Dyrektor Ruben Silva

Multimedialny koncert symfoniczny

Kopernik Malapert

SEZON ARTYSTYCZNY 2023/2024

5 kwietnia 2024 r. / g. 19:00

Multimedialny koncert symfoniczny

Kopernik Malapert

Adam Michalak – tenor

Mariusz Monczak – skrzypce

Robert Adamczak – fortepian/syntezyzator

Janusz Młyński – narrator

Ruben Silva – dyrygent

Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Kaliskiej

Chór Kameralny WPA UAM w Kaliszu

– przygotowanie chóru **Beata Szymańska**

Studencki Chór WPA UAM w Kaliszu

– przygotowanie chóru **Joanna Piech-Sławecka, Agnieszka Sobczak**

Krzysztof Niegowski

Septem Sidera

Astrolabum Malapertum

Norbert Palej

Powrót z Gwiazd

Gustav Holst

Suita orkiestrowa *Planety* op. 32

” *Jest to owa harmonia, która powstaje dzięki różnym, nierównym sobie odległościom [...]. Tworzą ją same sfery niebieskie, zderzając się ze sobą podczas ruchu, przy czym odpowiednio miarkowane dźwięki wysokie i niskie dają różne zgodne akordy.*

Marek Tulliusz Cynceron

Od tysięcy lat człowiek spoglądał w niebo. Szukał tam nie tylko piękna. Na rozgwieżdżonym firmamencie jedni odnajdywali Boga, inni odbicie praw moralnych, a jeszcze inni... muzykę. Spekulowano, że Kosmos, rozumiany jako zbiór ciał niebieskich przemieszczających się w określonym porządku, będąc w ruchu musiał brzmieć, tworzyć własną, niebiańską muzykę, doskonałą, do której człowiek – mały pyłek na jednej z planet – mógł tylko tęsknić. Tego w niebiosach dopatrywali się już starożytni filozofowie, od Pitagorasa po Cyncerona. Ale Kosmos skłaniał ludzi również do ściśle naukowych dociekań, które im bliżej czasów współczesnych, tym bardziej przybierały na intensywności, aż wreszcie oderwały nas od Ziemi i wyniosły wprost w owe sfery. Mistrzem, który wśród plejady nowożytnych naukowców zajmuje kluczowe miejsce jest Mikołaj Kopernik, ten który w swoich *De revolutionibus orbium coelestium* „wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię”. Jednym z jego niemal bezpośrednich następców był XVII-

–wieczny astronom flamandzki Karol Malapert (Charles Malapert), działający przez kilka lat także w Kaliszu. To właśnie w głównej mierze tym dwóm wielkim odkrywcom dedykowany jest muzyczny, ale i wzbogacony o wątki multimedialne program „Kopernik – Malapert”.

Do postaci Mikołaja Kopernika odwołuje się *Septem Sidera* Krzysztofa Niegowskiego, kompozytora, organisty i pedagoga związanego z Kaliszem, którego dzieła, zwłaszcza chóralne i kantatowo-oratoryjne, prezentowane są z powodzeniem na kilku kontynentach. Tytułowe *Siedem gwiazd* to siedem łacińskich poematów, wydanych w Krakowie w 1629 roku i przypisywanych właśnie Kopernikowi. Religijne, przepojone symboliką strofy zainspirowały Krzysztofa Niegowskiego do napisania dzieła, wpisującego się w obchody Roku Mikołaja Kopernika (2023 r. – 550 rocznica urodzin i 480 śmierci). Utwór przeznaczony jest na tenor – śpiewający tekst w oryginale, recytatora – prezentującego go w polskim tłumaczeniu

oraz skrzypce solo i orkiestrę. W koncepcji kompozytora kolejne części dzieła przedstawiają rozwój ludzkości: początki – Raj; Ziemia; człowiek w harmonii z Ziemią; Niebo – Kosmos; człowiek kontemplujący Niebo; Ziemia i Niebo zbliżają się do siebie za sprawą człowieka; człowiek wyrusza w Kosmos. W tej podróży w czasie i przestrzeni autor prowadzi nas przez różnorodne kręgi estetyczne. Nie odrzuca współczesnego języka sztuki dźwięków, nawiązuje jednak wyraziście do wieków minionych – średniowiecznej monodii, renesansowego kontrapunktu, barokowej afektacji, romantycznej harmoniki. Muzyka krąży niczym planety wokół powtarzającego się dźwięku *sol* (G), symbolizującego tutaj, ale i dosłownie znaczącego „Słońce”.

Astrolabum Malapertum Krzysztofa Niegowskiego to utwór dedykowany z kolei Karolowi Malapertowi, flamandzkiemu jezuitcie, matematykowi i astronomowi, przebywającemu w latach 1614–17 w Kaliszu. Prowadził tu nowatorskie badania Słońca, dokonując m.in. pierwszych obserwacji plam słonecznych. Doniosłość odkryć uczonogo podkreśla podniosła i pełna splendoru muzyka jednoczęściowej kompozycji na orkiestrę, fortepian i chór, w której twórca również przywołuje echa dawnych epok. *Astrolabum* jest fragmentem rozbudowanego dzieła *Calisium Maiorum*, ukazującego dziesięć znaczących postaci z historii Kalisza, począwszy od średniowiecza, aż do współczesności.

Inspiracje gwiazdną muzyką odnaleźć można również w twórczości Norberta Paleja. Ten urodzony w Krakowie kompozytor święci tryumfy głównie za oceanem, w Kanadzie i USA. Jego utwory wykonywane są w prestiżowych salach koncertowych całego świata, a nawet i w... kosmosie. *Powrót z gwiazd* (*Return from the Stars*) Norberta Paleja był głównym punktem jednego z projektów Europejskiej Agencji Kosmicznej – został wyemitowany z pokładu krążącej po orbicie okołoziemskiej Międzynarodowej Stacji Kosmicznej i przedstawiony na Expo 2020 w Dubaju (wystawa odbyła się w roku 2021). Był to szczególny

hold złożony twórczości Stanisława Lema w setną rocznicę urodzin naszego wybitnego pisarza science-fiction, filozofa, futurologa i wizjonera dziejów ludzkości. W efektownej brzmieniowo elektro-akustycznej kompozycji, słyszymy cytaty z powieści Lema o tym samym tytule, opowiadającej o losach astronauty, który powraca po długiej wyprawie kosmicznej na Ziemię; tu upłynęło już jednak kilkaset lat, jego świat zmienił się diametralnie i musi się w nim na nowo odnaleźć...

Zapewne najświetniejszym kosmicznym w swej tematyce dziełem muzycznym są *Planety* Gustawa Holsta. Angielskiego kompozytora możemy uznać za modelowy wręcz przykład on-hit wonder, a więc twórcę jednego przeboju. W istocie, *The Planets* op. 32 są bezsprzecznie przebojem sal koncertowych, ale i jedynym znanym szerszej publiczności utworem Holsta. Pracę nad siedmioletnią suitą rozpoczął w przededniu wybuchu pierwszej wojny światowej, a ukończył w 1917 roku. W swoim dziele kompozytor nie odwołuje się do zagadnień stricte naukowych. Planety towarzyszące Ziemi w naszym układzie słonecznym uszeregowane są w cyklu w sposób odbiegający od rzeczywistości, pozwalający natomiast uzyskać pożądaną artystyczną narrację. Ich muzyczna charakterystyka wynika z kontekstu astrologicznego i bliższa jest raczej miłośnikom horoskopów niż astronomicznym obserwacji. Do takiego podejścia zainspirowała Holsta książka Alana Leo, z której zaczerpnął pomysł tytułów dla poszczególnych części: *Mars, zwiastun wojny; Wenus, zwiastunka pokoju; Merkury, skrzydlaty posłaniec; Jowisz, zwiastun radości; Saturn, zwiastun starości; Uran, magik; Neptun, mistyk*. Muzyce nadał skontrastowane oblicze – ekspresyjne, ale i poetyckie. Ujął ją w bogatą, rozbudowaną kolorystycznie modernistyczną partyturę, w której istotną rolę odgrywają „niebiańskie” tony czestele, harfy, a w finale także chóru żeńskiego.

Tekst: Witold Paprocki

Krzysztof Niegowski

Absolwent Akademii Muzycznej w Katowicach (kompozycja i chóralistyka). Od 1999 r. organista Katedry Kaliskiej. Dyrektor Diecezjalnego Studium Organistowskiego w Kaliszu. W latach 2004–2018 wykładowca na Wydziale Wychowania Muzycznego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, filii w Kaliszu. Doktor sztuki muzycznej w Akademii Muzycznej w Gdańsku (dyrygentura). Specjalizuje się w kompozycji muzyki chóralnej oraz kantatowo–oratoryjnej. Autor *Tryptyku Rzymskiego* do słów Jana Pawła II na solistów, chór i orkiestrę. W 2006 roku jego utwór *Hymnum gloriae Tuae Canimus* był hymnem ogólnopolskiego kongresu chórów chłopców „Pueri Cantores” w Toruniu. Poza Europą utwory kaliskiego kompozytora były wykonywane m.in. w Kanadzie, USA, Izraelu, Brazylii i Chinach. Dzieło *Septem Sidera* do słów Mikołaja Kopernika w 2023 r. zostało wykonane w nowojorskiej Carnegie Hall. Podczas koncertu Kopernik–Malapert światową premierę wykonawczą będzie miał utwór *Astrolabum Malapertum*, poświęcony postaci flamandzkiego astronoma Karola Malaperta.

Janusz Młyński

Ukończył Wyższą Szkołę Teatralną w Warszawie. W latach 1987–1991 występował w Tarnowskim Teatrze im. Ludwika Solskiego. Od 1991 do 1996 r. związany z Lubuskim Teatrem, od 2003 r. stały członek zespołu. Występował w wielu wybitnych spektaklach, w tym: *Roberto Zucco*, *Antygona*, *Wiśniowy Sad*, *Pan Tadeusz*, *Hedda Gabler*, czy *Zemsta*. Laureat m.in. Nagrody Prezydenta Miasta Zielona Góra, wielokrotny Zdobywca Nagrody Publiczności dla najpopularniejszego aktora sezonu LEON oraz Nagrody Dyrektora Artystycznego Lubuskiego Teatru za wybitną rolę w spektaklu *Hedda Gabler*.

Adam Michalak

Absolwent wokalistyki Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu oraz Wydziału Pedagogiczno–Artystycznego UAM w Kaliszu, wykładowca tej uczelni (emisja głosu). Założyciel zespołu wokalnego Cantori Domenicali specjalizującego się w muzyce barokowej. Obecnie grupa pod nazwą The Sunday Singers wykonuje a capella współczesną muzykę rozrywkową, jazzową oraz klasyczną. Występował m.in. podczas III Kaliskiego Forum Organowego i koncertów z cyklu „Pod niebem Kalisza”. Uczestniczył w wielu polskich festiwalach. Współpracuje z Filharmonią Kaliską, Wrocławską, Częstochowską oraz z Teatrem im. W. Bogusławskiego w Kaliszu. Koncertował na wielu scenach w Polsce oraz na świecie: w Chinach, we Włoszech, Kanadzie, Izraelu, czy w Carnegie Hall w Nowym Jorku.

Mariusz Monczak

Wybitny skrzypek, studiował w Nowym Jorku i w Montrealu, otrzymał tytuł magistra i doktora w dziedzinie muzyki. Koncertuje w najbardziej renomowanych salach na świecie: Carnegie Hall i Lincoln Center (Nowy Jork), Place des Arts (Montreal), Sala Unii (Rotterdam). Jako solista i kameralista występuje z wieloma orkiestrami na świecie, m.in.: Montreal Chamber Orchestra, Young Virtuosi of Montreal, Nouvelle Ensemble Moderne oraz w Polsce (m.in. w Toruniu, Kaliszu i Łomży). Uczestnik wielu międzynarodowych festiwali muzycznych, m.in. International Shanghai Arts Festival, Międzynarodowy Festiwal im. Pablo Casals, Magalin Festiwal. Udziela wykładów i kursów mistrzowskich na całym świecie. Współpracuje z wybitnymi muzykami i kom-

pozytorami (Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki, Andre Prevost i inni). Pomysłodawca i dyrektor artystyczny festiwalu muzycznych w Polsce i na świecie, m.in. Festiwalu im. Karola Szymanowskiego w Brazylii, koncertów z cyklu „Polish Music at Carnegie Hall” i Festiwalu Wielkanocnego w Montrealu.

Norbert Palej

Ukończył studia kompozytorskie na Cornell University, The Juilliard School i New England Conservatory. Profesor nadzwyczajny kompozycji i dyrektor artystyczny Festiwalu Nowej Muzyki na Uniwersytecie w Toronto. Aktywny pianista koncertowy i dyrygent. Niezwykle wszechstronny kompozytor, którego muzykę można było usłyszeć w wielu krajach na całym świecie. Był gościem Festiwalu Muzyki Współczesnej w Pekinie (2012), Międzynarodowego Festiwalu Kompozytorskiego w Tajlandii (2013), Festiwalu Sun River w Konserwatorium w Syczuanie (2014) oraz wyróżnionym kompozytorem na Festiwalu Szymanowskiego w Brazylii (2022). Laureat m.in. nagrody Toru Takemitsu przyznawanej przez Japan Society w Bostonie, nagrody ASCAP Morton Gould Young Composer Award, Robbins Family Prize in Music Composition, Benjamin Britten Memorial Fellowship. Członek ASCAP, Canadian Music Centre oraz Związku Kompozytorów Polskich. Projekt *Return from the Stars* (2021) powstał we współpracy z Europejską Agencją Kosmiczną, zaprezentowano go z pokładu Międzynarodowej Stacji Kosmicznej orbitującej wokół Ziemi.

Robert Adamczak

Profesor Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu (Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu), doktor habilitowany sztuki muzycznej, nauczyciel ZSM im. K. Komedy-Trzczińskiego w Ostrowie Wielkopolskim. Wyróżniony odznaką honorową Zasłużony dla Kultury Polskiej (2014). Absolwent Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu w klasie fortepianu. Koncertuje solowo i w zespołach kameralnych w kraju i za granicą. Wykonuje utwory od baroku po współczesność. Uczestniczył w ponad 80 międzynarodowych oraz ogólnopolskich festiwalach, konferencjach, warsztatach i cyklach muzycznych. Dokonał prawykonań solowych utworów na fortepian, fortepian z orkiestrą oraz utworów kameralnych. Współpracuje z wieloma cenionymi muzykami, pedagogami oraz instytucjami kultury.

Ruben Silva

Dyrektor Filharmonii Kaliskiej. Ukończył Akademię Muzyczną F. Chopina w Warszawie. Laureat wielu konkursów dyrygenckich. Odznaczony przez Prezydenta RP Złotym Krzyżem Zasługi za całokształt osiągnięć artystycznych (2012). Dyrygował orkiestrami na całym świecie, dokonał wielu prawykonań światowych dzieł współczesnych kompozytorów polskich oraz licznych nagrań archiwalnych polskiej muzyki XIX, a także XX i XXI wieku. Był dyrektorem artystycznym Opery Wrocławskiej, Opery Krakowskiej, Filharmonii Koszalińskiej, kierownikiem muzycznym Teatru Wielkiego w Łodzi. Od 1983 roku związany z Warszawską Operą Kameralną, od 2013 roku był jej dyrektorem artystycznym. Był dyrektorem naczelnym i artystycznym Filharmonii Sinfonia Baltica w Słupsku (2018–2021). Prowadził kilkadziesiąt premier operowych, operetkowych i musicalowych w wielu polskich i europejskich teatrach.

FILHARMONIA KALISKA

Ruben Silva – pierwszy dyrygent

Skład orkiestry

Skrzypce

Jakub Śmigieński – koncertmistrz, Aleksandra Gluch – koncertmistrzyni, Andrzej Stańczyk – zastępca koncertmistrza, Izabela Garyantesiewicz – prowadząca grupę II skrzypiec, Kamila Śmigieńska – lider, Beata Dobak, Jacek Fabiniak, Arkadiusz Hylewski, Małgorzata Kozera, Paweł Kulczycki, Heghine Mkrtchyan, Natalia Pawłowska, Maria Sienkiewicz-Chrześcijanek, Aleksandra Śmieja, Irena Świętek, Irena Piechota

Altówki

Barbara Krawczyk – prowadząca grupę, Szymon Pótorak – zastępca prowadzącej grupę, Aleksandra Kwecik, Katarzyna Niemczyk, Patriciu Cristian Pitis

Wiolonczele

Joanna Bara – koncertmistrzyni, Piotr Łyszczorz – koncertmistrz, Adrianna Ciemińska, Bartłomiej Fromm, Luba Galas, Iwona Gorgol

Kontrabasy

Radosław Maniak – prowadzący grupę, Maria Szymkiewicz – zastępczyni prowadzącego grupę, Konstantin Kniazyszczce, Tobiasz Michna

Flety

Zuzanna Borowiecka, Sonia Kusiak, Izabela Lewek

Oboje

Barbara Jamroziak, Katarzyna Kulczycka, Paweł Synkiewicz

Klarnety

Piotr Lewek, Marek Maciejewski, Bartłomiej Dobrowolski, Jacek Piekielny

Fagoty

Nikodem Antosik, Henryk Jamroziak, Jacek Plóciennik

Waltornie

Włodzimierz Galas, Katarzyna Kwiatkowska, Marek Kubera, Katarzyna Karpińska, Aleksander Staryniec

Trąbki

Krzysztof Kwiatkowski, Wojciech Musiał

Puzony

Przemysław Chmielewski, Olof Knochenhauer, Tomasz Banasiak, Maciej Chży

Instrumenty perkusyjne

Bartosz Bindel – kierownik sekcji perkusji, Romuald Boguszewicz

Inspektor orkiestry

Patriciu Cristian Pitis

Bibliotekarze

Jacek Fabiniak, Jacek Piekielny

Zapraszamy na koncert symfoniczny

Jubileusz Piotra Mossa

12 kwietnia 2024 / 19:00

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

Carlos Peña – harfa

Juliusz Wesołowski – harfa

Ruben Silva – dyrygent

Orkiestra Symfoniczna

Filharmonii Kaliskiej

Witold Lutosławski

Mata Suita

Piotr Moss

Voyage – Koncert na 2 harfy i orkiestrę

Igor Strawiński

2 suity na orkiestrę kameralną

Ognisty Ptak – suita baletowa

(wersja z 1919 r.)

Dołącz do nas!

@Filharmonia.Kaliska

filharmonia_kaliska

Filharmonia Kaliska

Instytucja Kultury Miasta Kalisza

al. Wolności 2, 62-800 Kalisz

tel. 62 767 64 90

www.filharmoniakaliska.pl

Sala koncertowa Filharmonii Kaliskiej

Aula im. prof. J. Rubińskiego WPA UAM w Kaliszu

ul. Nowy Świat 28-30

Bilety:

normalny: **80 zł**

ulgowy: **70 zł**

Bilety do nabycia w sprzedaży internetowej oraz w kasie Filharmonii Kaliskiej przy al. Wolności 2, tel. 62 757 07 48, od wtorku do piątku w godz. 12:00 do 17:00, w dniu koncertu w godz. 12:00 do 15:00 oraz w miejscu wydarzenia na godzinę przed jego rozpoczęciem.

Kalisz

**Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

Instytucja Kultury Miasta Kalisza współprowadzona przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

